

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lars Sjögren
031-605231

2002-11-19

Diarienummer
511-22560-2002
1441-2211

Sida
1(8)

Naturreservatet Hulan i Lerums kommun

Beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken

Innehåll

Beslut
Syfte
Föreskrifter för naturreservatet
Administrativa data
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Behov av och motiv för skydd
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sändlista
Bilaga 5. Hur man överklagar

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att de områden, som på bilagd karta (bilaga 1) avgränsats med streckad röd linje, skyddas som naturreservat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Reservatets namn skall vara **Naturreservatet Hulan**.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252), fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall gälla utan begränsning i tiden.

Syfte

Syftet med reservatet är att:

- Följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. Området har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.
- Bevara och sköta ett område med ädellövdominerad skog med gamla och grova träd med mycket död ved och med stora populationer av hotade/sällsynta kryptogamer och ryggradslösa djur samt svagt hävdade gräsmarker och brynmiljöer med örter och blommande/bärande buskar och träd i nära anslutning till den gamla skogen.

Syftet skall tryggas genom att:

- Området skyddas från rationellt skogsbruk och exploatering.
- Området skyddas från igenväxning genom naturvårdsinriktad skötsel såsom röjningar.
- Kulturhistoriska lämningar bevaras.
- Information för friluftslivet tillhandahålls.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. avverka, gallra, plantera eller utföra annan skogsvårdande åtgärd;
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle;
3. anordna andra än tillfälliga upplag för jord- och skogsbrukets behov;
4. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra material kommersiellt eller för husbehov;
5. schakta, tippa, dämna eller fylla ut;
6. anlägga väg;

7. anlägga mark- eller luftledning;
8. uppföra mast, antenn eller liknande anordning;
9. använda kemiska bekämpningsmedel, gödsel eller tillföra pH-reglerande medel annat än på åkermark;
10. uppföra byggnad;
11. anlägga parkeringsplats.

Åtgärder som anges i till detta beslut hörande skötselplan får utföras, av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

Träd och grenar som utgör en säkerhetsrisk för väg, byggnader, tomter eller liknande får avlägsnas utan hinder av föreskrifterna A1 resp A2. Samråd skall dock ske med Länsstyrelsen innan åtgärd vidtas. Akuta åtgärder får dock utföras utan föregående samråd.

Normalt underhåll av befintliga luftledningar får ske utan hinder av ovanstående föreskrifter. Markskador skall så långt som möjligt undvikas. Samråd skall om möjligt ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. I annat fall skall samråd ske i efterhand.

Ovanstående föreskrifter skall efter erforderliga dispenser från Länsstyrelsen ej utgöra hinder för verksamhet eller anläggning som behövs för totalförsvaret.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Naturvårdsförvaltaren har rätt att:

1. Märka ut reservatet.
2. Sätta upp informationstavla på plats som anges i bifogad skötselplan.
3. Utföra åtgärder enligt till beslutet hörande skötselplan.

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Naturvårdsförvaltare är Stiftelsen för Västsvenska Friluftsområden (Västkoststiftelsen). Förvaltningen skall ske i samverkan med berörda markägare, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Lerums kommun.
2. Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Naturvårdsförvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.

C. Ordningsföreskrifter för allmänheten enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. skada eller föra bort döda eller levande träd, kvistar, örter eller andra växtdelar annat än bär och matsvamp;
2. samla, gräva fram eller plocka växter, mossor, lavar, vedsvampar eller insekter;

3. göra upp eld;
4. tälta, sätta upp vindskydd eller ställa upp husvagn;
5. framföra motorfordon;
6. cykla eller rida annat än på den hårdgjorda gångvägen;
7. sätta upp skylt, affisch eller annan jämförbar anläggning eller göra inskrift;
8. medföra hund som inte är kopplad.

Med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

Administrativa data

Namn: Naturreservatet Hulan
Kommun: Lerum
Areal: 8,3 ha
Fastigheter och ägare: Bråta 2:1
Lerums kommun
Bråta 2:98
SKANSKA, Mark och Exploatering AB
Bråta 2:97
Rydsberg 8:2
Lerums kommun
Naturvårdsförvaltare: Stiftelsen för Västsvenska Friluftsområden (Väst-kuststiftelsen)

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Värdekärnan i naturreservatet består av grovvuxen ekskog som tidigare utgjort park och betesmark. I bestånden som tidigare utgjort park kan man också hitta främmande trädslag, till exempel balsampoppel, silvergran och bok. Här finns också enstaka äldre askar, lindar och almar. En stor trädslagsblandning kan man också hitta i branten i väster, i övrigt dominerar eken nästan helt, med ett tätt buskskikt av hassel. Ofta finns också ett yngre trädskikt av björk, sälk, rönn och asp.

Fältskiktet är inte särskilt artrikt men typiskt för mineralrik lermark, där skogsbingel dominerar. Ofta är marken störd och kirskaal blir då vanlig. Intressanta organismer förekommer dock i form av lavar, svampar och insekter. Sannolikt har insektsfaunan varit rikare, men minskat i takt med att skogen slutit sig efter upphörd hävd, bland annat har man tidigare noterat såväl läderbagge som ekoxe i området. Klosterlav, *Biatoridium monasteriense*, och oxtungssvamp, *Fistulina hepatica*, båda rödlistade (NT) förekommer i området.

Viktiga substrat såsom död ved och brynvegetation förekommer i måttlig mängd. Ofta utgörs den döda veden av grova torrträd och lågor efter gammlekar. Högrötsängar förekommer inom reservatet, och ersätter i viss mån

brynvegetation som nektar- och pollenkälla. Dessa öppna marker består av igenväxande kulturmark och har tidigare varit trädgårdsmark och åker.

Områdets kulturhistoriska helhetsvärde är idag begränsat. De spår och lämningar som Hulans gård lämnat efter sig får dock bedömas som intressanta i samband med en reservatsbildning eftersom det skänker en historisk dimension till naturmiljön och bidrar starkt till förståelsen av markens utseende idag.

Friluftsliv

Även om inget utpräglat friluftsliv bedrivs i området, är markerna ändå relativt välbesökta. Genom sitt läge nära bebyggelse utgör Hulan ett viktigt rekreationsområde för de närboende. Skolklasser använder också området för naturstudier. Området är lättillgängligt då det är beläget i anslutning till pendeltågsstation. Genom området löper också en gångväg som utnyttjas av de som bor söder om motorvägen för att komma till tågstationen.

Med undantag för de brantaste partierna, är området lättvandrat och några stigar förekommer. Området är dock för litet för att ett större stignät skall kunna bildas. Längs Aspens strand och i kanten av reservatet löper en cykelbana på en före detta banvall.

Markanvändning

Den övervägande delen av det föreslagna reservatsområdet utgörs av gammal park- och trädgårdsmark. I övrigt har marken utnyttjats för bete och slåtter. En del i östra kanten är gammal åker. Handelsträdgården och troiligen också själva parkskötseln avvecklades på 1950-talet och sedan dess har området mer eller mindre lämnats utan skötsel, samtliga byggnader är dessutom borta.

De tillgängliga kartorna tecknar bilden av en park med slingrande gångar och karaktär av den romantiska engelska landskapsparken. Brofundamentet vid ån, de planterade bokarna och den ormbunksbevuxna branten antyder att det funnits anlagda platser för små utflykter och för meditation. Förvaltarbo-staden och den stora handelsträdgården ger bilden av ett strikt organiserat gods där många anställda krävts för drift och underhåll. Det är anslående hur fort ett så planerat och välskött kulturlandskap kan förändras. Idag går man utan vidare igenom området utan att ana vad som fanns här för bara ett halvt sekel sedan.

Ingen hävd förekommer idag inom reservatet. De öppna markerna, såsom gräsplanen framför huvudbyggnaden, Hulans trädgård i söder, före detta åkermark nära Aspens station och ett litet område kring före detta villa Augusta står idag under igenväxning med höga örter, buskar och sly. Strax öster om Aspens station förekommer mindre ytor med klubbalkärr som står obrukad. Större delen av området består i stället av grov ekskog med kraftig underväxt av sly och hassel. Det är denna skog som tidigare utgjort park, hage och slåttermark, men skogen har efter upphörd hävd slutit sig och är nu en tät lund.

I samband med ett av EU: s Life-fond finansierat naturvårdsprojekt, det s.k. Läderbaggeprojektet (1997-2001) har delar av markerna röjts för att få in mer ljus till jätteekarna i reservatets centrala delar.

Bebyggelse och anläggningar

Varken bebyggelse eller anläggningar finns kvar i området, de kan idag endast anas genom grundrester, krossad tegel, kvarvarande trappor och stensatta partier. Den stora vägen mellan huvudbyggnaden och ladugården är idag gång- och cykelväg. Några stensatta partier och trappor kvarstår också. I övrigt finns en terrassmur mellan tidigare parken och betesmarken liksom fundamenten till en liten bro över bäcken.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

Hulanområdet ligger helt inom riksintresse för naturvård (NRO 14148 Sävveån, Näås, Öjared, Aspen). Området ligger vidare i närheten av Västra stambanan som är av riksintresse för kommunikationer.

Kommunal översiktsplan

Reservatsområdet ingår som en del i ett större område med höga naturvärden (Stålebo-Gullringsbo). Enligt ÖP skall särskild hänsyn till den vetenskapliga naturvärden tas vid pågående och förändrad mark- och vattenanvändning. Ny bebyggelse och anläggningar som påtagligt påverkar områdets karaktär medges inte. Arbete med en fördjupning av översiktsplanen har inletts.

Internationell betydelse

Regeringen har redovisat reservatsområdet till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43 EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda växter, Natura 2000.

Befintliga områdesskydd

Huvuddelen av reservatsområdet omfattas av strandskydd (utökat till 300 meter).

Ärendets handläggning

Förslaget till naturreservat har remitterats till Skogsvårdsstyrelsen, Banverket och SGU. Naturskyddsföreningen i Lerum har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Lerums kommun, Skanska Mark och Exploatering AB och Karin Bentzel har, som berörda mark- och sakägare, samtidigt förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget och göra anmälan om ersättningsanspråk.

SGU och Skogsvårdsstyrelsen tillstyrker reservatsförslaget. Några erinringar mot bildande av naturreservat har inte heller inkommit från berörda mark- och sakägare.

Banverket framhåller i yttrande att man i en idéstudie för västra stambanan för sträckan Göteborg - Alingsås redovisat förslag till ny järnvägssträckning söder om Aspens station. Ett naturreservat enligt förslaget skulle enligt banverket försvåra framtida utbyggnad av västra stambanan. Banverket reserverar sig därför mot bildande av det aktuella naturreservatet.

Lerums naturskyddsförening har inga invändningar beträffande motiv och förslaget till skötselplan för de delar som förslaget omfattar. Föreningen invänder dock mot att inte hela det område som utpekats som ett Natura 2000 område medtagits i det föreslagna reservatet och yrkar på att reservatsområdet utökas.

Värdering av intrånget på fastigheterna har utförts. Preciserade ersättningsanspråk från berörda mark- och sakägare har inkommit till länsstyrelsen. Förhandlingar med markägarna om intrångsersättning utifrån värdering och ersättningsanspråk kommer att utföras.

Behov av och motiv för skydd

Området vid Hulan hyser betydande naturvärden. Området är värdefullt med anledning av förekomsten av sällsynta och känsliga arter. Inom området finns förutsättningar för att utveckla populationer av den hotade läderbaggen och andra skalbaggsarter genom att skapa ljusöppna områden kring grova träd, främst ek, och att sörja för att nya jätteträd utvecklas. Det största hotet mot området idag är igenväxning. Parkens och de gamla betesmarkernas trädjättar har vuxit till i en betydligt ljusöppnare miljö. Då parken inte sköts på årtionden och betesmarken inte längre betas tar hasseln och sly över. Detta ändrar förutsättningen för ljuskrävande organismer som får svårt att leva kvar. Ett annat hot är exploatering i form av industri och bostäder.

Beträffande en framtida utbyggnad av Västra stambanan kan framhållas att länsstyrelsen är medveten om att området kan beröras av fortsatt planering för detta ändamål. Reservatsområdet har emellertid godkänts av regeringen som ett Natura 2000 område. Detta innebär att tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs om en framtida järnvägsutbyggnad medför ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området.

Syftet med naturreservatet är att bevara och sköta ett område med ädellövdominerad skog med gamla och grova träd med mycket död ved och med stora populationer av hotade/sällsynta kryptogamer och ryggradslösa djur samt svagt hävdade gräsmarker och brynmiljöer med örter och blommande/bärande buskar och träd i nära anslutning till den gamla skogen. Avgränsning av området har gjorts med utgångspunkt från områdets naturvärden, syftet med reservatsbildningen och med Natura 2000 området. Området har särskilt framhållits som värdefullt för läderbaggen. Föreskrifterna är avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurlivet med beaktande av nuvarande och framtida skötsel.

Enligt Länsstyrelsens mening föreligger ett stort allmänt intresse av att bevara och förstärka områdets värden. Dessa värden är av den karaktären att de kan spolieras av t.ex. olämpliga skogs- och jordbruksåtgärder. På grund av det intrång som den erforderliga skötseln innebär för att bibehålla och utveckla värdena gör Länsstyrelsen bedömningen, att området bäst ges ett långsiktigt skydd genom att naturreservat inrättas.

Genom inrättande av naturreservat garanteras att statliga medel kan användas för vård och restaurering. Vidare kan intentionerna i kommunens översiktsplan och hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken om en från ekologisk, social och samhälls-ekonomisk synpunkt god hushållning med mark och vatten anses tillgodosedda. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden samt har avvägts mot enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från lämnade föreskrifter. Finns det synnerliga skäl får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut. Eftersom reservatet består av ett av regeringen förtecknat Natura 2000-område krävs tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken om åtgärden på ett betydande sätt kan påverka miljön i området.

Ansvarsfördelning vid insektsangrepp eller liknande

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen för stormskadade och vindfällda träd kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

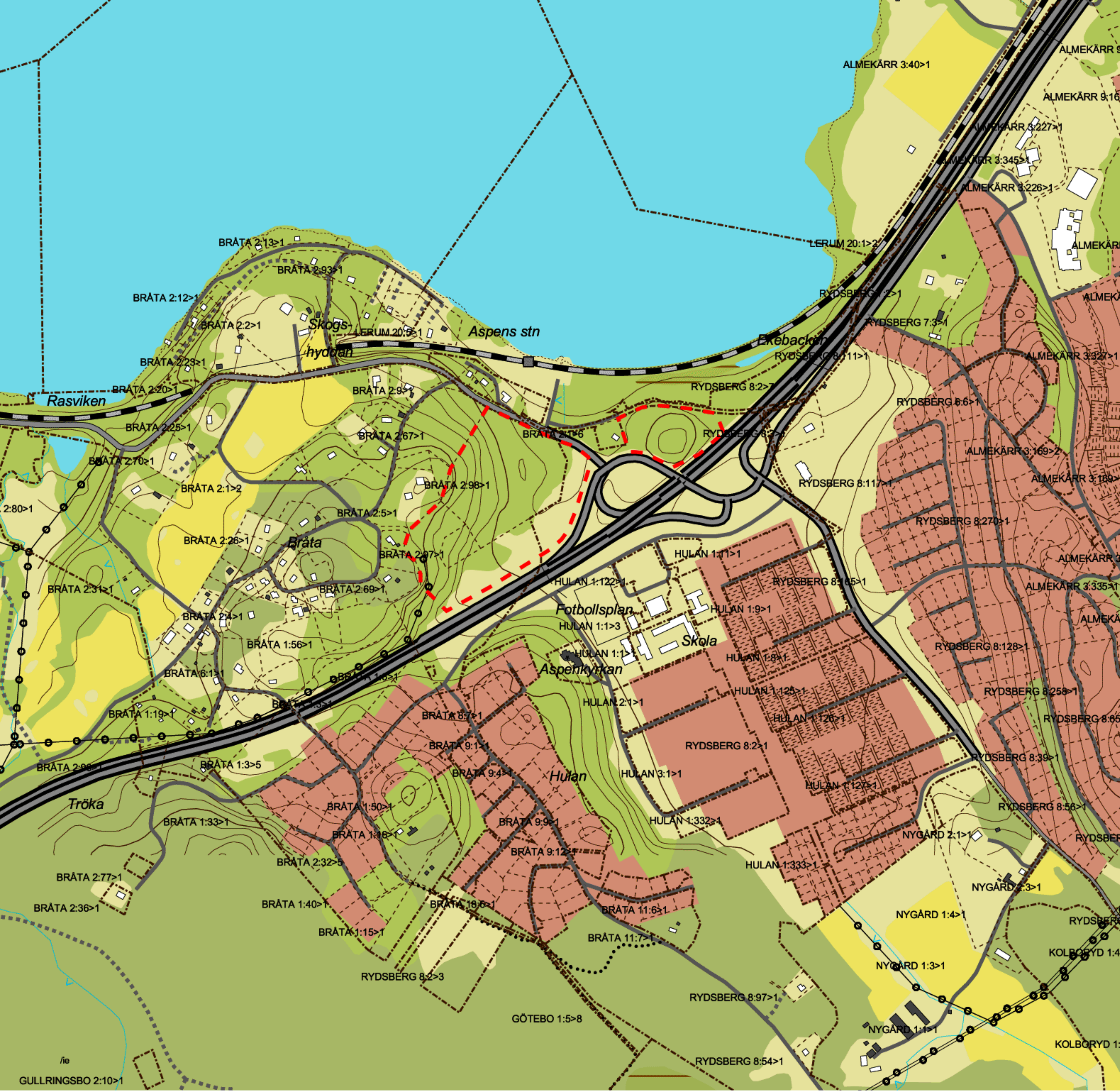
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och naturvårdshandläggare Lars Sjögren varit föredragande. I handläggningen har även naturvårdsdirektör Sven Swedberg, planeringschef Sten-Åke Gustafsson, handläggare Peter Sieurin, plan och bostadsenheten, antikvarie Marie Odenbring-Widmark, kulturmiljöenheten samt förste länsjurist Magnus Sandström, rätts- och veterinärenheten, deltagit.

Göran Bengtsson

Lars Sjögren

NATURRESERVATET

HULÅN

Lerums kommun

Beslutskarta

--- Gräns för naturreservatet

Skala 1:10000

100 0 100 200 meter

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut enligt 7 kap 4 § miljöbalken.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND

Tillhör Länsstyrelsens beslut:

Datum 2002-11-19

Diarienummer 511-22560-2002

Denna karta utgör utdrag ur GSD Fastighetskartan. Lantmäteriet 2000. L2000/2620-O. Kartblad 7b1h.